

va constitui pentru Mircea Vulcănescu modelul constituirii și funcționării Criterionului: un *topos* al împlinirilor totale, prin restaurarea spațiului românesc.

Volumul lui Frédéric Gugelot este o contribuție determinantă la cunoașterea unui fenomen care anunță mișcările catolice de masă la sfârșitul secolului XX. Această lucrare de istorie intelectuală reprezintă, totodată, un aport la aprofundarea raporturilor dintre autoritatea harismatică și autoritatea intelectuală, într-un orizont al consubstanțialității dintre elite și Biserică.

Constantin Mihai
Universitatea „Constantin
Brâncoveanu”, Rm. Vâlcea

Manuel Pérez, *Los cuentos del predicador. Historias y ficciones para la reforma de costumbres en la Nueva España*, Madrid/Frankfurt, Iberoamericana/Vervuert, 2011, 245 p.

Poveștile predicatorului. Istorie și ficțiune pentru reformarea obiceiurilor în Noua Spanie constituie prima dintr-o trilogie menită să dezbătă utilizarea retorică a exemplului în discursul preoților spanioli din Mexic, ceea ce dădea fără îndoială discursului o amplă valoare estetică. Încă de la supunerea Mexicului de către Hernán Cortés, Lumea Nouă a devenit scenariul unui intens proces de convertire religioasă, de încreștinare dusă la bun sfârșit cu sau fără forță.

În acest context, cartea profesorului Manuel Pérez de la Universitatea Autonomă din San Luis Potosí (Mexic) ia în discuție un subiect actual al cercetării științifice, pornind de la întrebarea dacă într-adevăr toată munca de încreștinare și catolicizare a mexicanilor s-a făcut prin violență. Nu este cazul să ne lansăm aici într-o dezbateră sensibilă privitoare la faptul că majoritatea informațiilor pe care le deținem din manuale nu fac decât să traseze linii extrem de sumare și de multe ori și acelea greșite ale realității înconjurătoare, mai mult sau mai puțin apropiată nouă în timp și spațiu, motiv pentru care despre prezența spaniolilor în Lumea Nouă s-a spus că au comis atrocități inimaginabile. Firește, ele nu pot fi legate, însă ascunderea unei părți importante a adevărului conduce la concluzii greșite.

În cazul de față sunt scoase la iveală măsurile la care iezuiții din Mexic au recurs pentru a-și predica religia și credința într-un mediu nu de puține ori ostil, fără a face uz de violență, folosindu-se exclusiv de forța exemplului. Modalitățile retorice de valorificare a acestuia constituie tema centrală a cărții lui Manuel Pérez. Bartolomé de las Casas militase bunăoară pentru o metodă pacifistă și coerentă de educație religioasă. Asemenea lui, au mai existat și alți apărători ai capacității popoarelor americane de a fi educate.

Predicatorii au constituit o categorie foarte apreciată în secolele XVI-XVII. Și nici nu este de mirare dacă ne gândim la exigențele la care erau supuși, cele mai multe de natură retorică, impuse de maeștrii acesteia și pretinse de public.

În cele din urmă, predicatorul era o funcție politică, dublată de una intelectuală, ceea ce stârnește mult interes.

Disputatio constituia o formă expositivă împrumutată din registrul juridic, folosit cu precădere de Acosta în predicile sale, ce implica un dialog asemănător cu dezbateră, în care mai întâi se expunea problema, în continuare se ofereau argumente în sprijinul unei anumite soluții și apoi argumente în contra, folosindu-se mereu persoana I, lăsând pentru final opinia personală a autorului care în acest caz devenea judecătorul celor expuse.

Pe de altă parte, este adevărat că multe dintre aspectele predicilor pot fi percepute ca o instrumentalizare perversă a opiniei publice, fără alt scop decât acela de a intensifica lupta ideologică și manipularea. Însă după cum declara și autorul cărții, considerarea predicii drept un simplu instrument în mână ideologiei dominante este o interpretare facilă, întrucât este foarte simplu să găsești replici în sprijinul acestei afirmații în contextul unei epoci în care autoritatea politică desfășura un proiect cultural de mare anvergură.

Mulți predicatori s-au revoltat însă împotriva puterii civile, mai ales pentru a apăra drepturile băștinașilor. În aceste cazuri, singura armă de care dispuneau clericii era predica. Au existat și cazuri de clerici torturați și uciși de puterea civilă pentru pricini deosebi inventate și care ascundeau în realitate apropierea dintre preoți și populația autohtonă.

Poveștile predicatorului. Istorie și ficțiune pentru reformarea obiceiurilor în Noua Spanie studiază textele oratoriei sacre mexicane, depășind considerațiile generale ale epocii și analizând textele în sine, cu diversele lor funcții religioase, sociale, politice, și culturale. Cu o *argumentatio* ce consistă în apărarea și susținerea afirmațiilor prin intermediul comparațiilor, prin raționamente inductive sau deductive, lucrarea de față subliniază importanța mijloacelor inductive, măsură explicabilă prin slaba calitate intelectuală a auditoriului, ceea ce făcea din comparațiile exemplare cel mai bun instrument de ilustrare a doctrinei, precum și de înfrumusețare a al pieselor oratorice.

Prin lucrarea sa, Manuel Pérez reușește să demonstreze modalitatea în care funcționează exemplul în interiorul discursului, evidențiind rolul său stilistic și argumentativ, precum și maniera în care acesta funcționează pentru a-și îndeplini scopul persuasiv.

Oana Andreia SÂMBRIAN
Academia Română
Institutul de Cercetări Socio-Umane
„C.S.Nicolăescu-Ploșor”, Craiova